

СТАНОВИЩЕ

от доц. Марияна Булева, д.н.,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – Катедра Музика,

за дисертационния труд
„Клавирни изпълнителски подходи в циклите за сопран и пиано от
Димитър Христов”
на Ана Валериева Линчева,
докторант в НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ – Департамент „Музика“

Дисертационният труд на Ана Линчева е посветен на вокалните цикли за сопран и пиано на композитора Димитър Христов: *Два цикъла по текст на Пенчо Славейков; Цикъл от 4 песни за сопран и пиано по текст на Пейо Яворов и „Пасха”, 9 песни за сопран и пиано“ по текст на Кирил Христов.* Винаги е радостно, когато млад изследовател обгръща с внимание *образци на българската музикална култура.* Ценността на избрания обект е дълбоко осъзната от авторката. Не случайно тя формулира първата цел на разработката по следния начин: „Чрез изследването на цикли с песни от творчеството на композитора Димитър Христов да се популяризира и направи достъпно за теоретици и изпълнители българското вокално творчество.” Това обстоятелство придава на труда **актуалност и значимост.**

Стойностен е и фактът, че пианист насочва вниманието си към вокалния жанр. Потвърждение намираме и в интересния цитат, който присъства в дисертация – принадлежащата на Баренбойм мисъл: „За един

пианист е много полезно да познава песенната литература. Човешкият глас е един непосредствен музикален инструмент“ (с. 15).

Като основно достойнство на текста бих открила подобрения подход към вокалните цикли: проникновеното тълкуване на камерния ансамбъл като единен организъм, в който вокалната и клавирната партия са един жив „инструмент“, едно богато на послания хармонично и одухотворено цяло. Приветствам начина, по който всеки цикъл се въвежда чрез сравнителни таблици на поетичните оригинали и композиторската работа с тях, което определено е сполука в аналитичната дейност на дисертантката. Този толкова удачен модел сам по себе си дава оптимални резултати – изключително висок коефициент на информативност и, съответно, изостряне на читателското внимание с опция за пораждаване на нови изследователски идеи.

Анализите на вокалната партия предлагат различни гледни точки към музикално-поетичния текст – и като прозодия, и като посока на мелодичните вълни през призмата на поетичната семантика, и като времепространствена организация. Същевременно активно се следи отношението *текст - вокална партия - клавирна партия*, която участва в извайването на музикално-поетичното послание по удивително разнообразни начини. Показателни за музикантския усет, с който авторката преживява и мисли концертната вокална музика на Димитър Христов, са наблюденията като следното: *„Отсъствието на тактова черта позволява вокалната партия и клавирът да се разместват хоризонтално, повече или по-малко забележимо, двамата изпълнители не са задължени да търсят точните вертикални съвпадения, както са означени в нотния текст, могат да се възползват от допуснатата и разрешена свобода на ансамбловата връзка. Това е голямо улеснение за изпълнителите, позволява им лекота и радост от общата изява.“* (с. 36)

Активна база данни за разсъжденията на Ана Линчева са мислите на композитора, извлечени, от една страна, от неговия капитален труд „Към теоретичните основи на мелодиката” или от монографията „Хипотеза за полифоничния строеж”, а, от друга – от проведените лични разговори и интервюта с твореца. Интересно е, че тези групи източници са със специфичен характер и затова работят на различни равнища – на равнището на теоретичната рефлексия и на равнището на композиторската авторефлексия. Радва уменията на дисертантката да тълкува внимателно идващите от страна на композитора сведения и да ги ползва по същество като теоретичен инструментариум на анализа или като повод за херменевтични вглеждания в музикалния текст. Към първия случай бих отнесла аналитичните акценти върху мелодичните дисонанси или върху „постигането на нова полифоничност”, а към втория – проникновените интерпретации на тишината в музиката на Димитър Христов.

В стремежа да се обхванат максимално различни ракурси към творбите, Ана Линчева обгръща с внимание и сложния проблем за звуковисочинната им организация. Въпреки че авторката не винаги достига до окончателни изводи, тя поставя въпроси, които очакват бъдещи решения. Възприемам подобен подход за възможен и плодотворен, тъй като съществен принос на един научен текст е тематизацията и проблематизацията на емпиричните наблюдения. Може би част от въпросите биха получили позитивно решение, ако питането излезе от рамката на алтернативата „тонална – атонална звуковата организация”, т.е. ако се изпробва аналитичен поглед от позицията на други типове логическа организация на звуковия материал.

Бих препоръчала при евентуално цялостно публикуване на монографията интервютата да бъдат обособени в приложение, а в последната глава те да се превърнат в обект на самостоятелен анализ.

Считам, че текстът, озаглавен „Терминологични уточнения”, трябва да се интегрира към Увода или към Първа глава, за да има ясно място в структурата на изследването.

Като цяло в труда впечатлява литературната и музикалнотеоретична култура, точната и богата терминологична база, аналитичното умение за вглеждане в детайла винаги с фокус върху семантичната енергия на музиката. Сред концертните изяви на Ана Линчева присъства изпълнението на *Два цикъла за сопран и пиано по стихове на Пенчо Славейков* в партньорство с Виктория Николова (сопран). Това е един от приносите на този тип докторантури, които стимулират усилията на българските инструменталисти и певци да включват в своя репертоар българска музика от съвременни композитори.

Въз основа на казаното давам своята висока оценка за предложения труд и своята професионална подкрепа на неговия автор, като предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Ана Валериева Линчева образователната и научна степен „доктор”.

26.01.2017

Доц. Марияна Булева, д.н.